

НЕЗОВИСИМ ЖИВОТ

„Помогни ми!“ – произнесено с усилие

Ще ви разкажа една история, която формално може би трябваше да отиде в рубриката „Споделено“. Но ми се ще да започна този брой на бюлетина с нея, поне по една причина – трудното произнасяне на фразата „помогни ми“, а и често пъти ненужните усилия, които правим, преди да се убедим, че трябва да я произнесем, и безрезултатните опити да решим проблема си задължително сами. Защото вероятно иначе бихме изглеждали смешни, слаби, че и зависими...

Разказът ми не е за натрапената „помощ“, която наистина може да заsegне нечие достойнство. Споделянето ми ще е опит да ви подсказва, че нежеланието или страхът да поискаме подкрепа от някого често ни играят лоша шега – може никога да не разрешим даден проблем, само защото не сме потърсили нечия подкрепа. И друго – не ви ли е минавало през ум колко приятелства сте пропуснали, отказвайки да използвате този толкова стар и толкова истински начин да (пре)откривате хората около себе си...

Когато съм свободна, обичам да се размотавам, да се разхождам – без никакви конкретни цели. Или, ако изобщо може да има такава цел, тя в подобни моменти е размотаването. По време на една моя подълга ваканция имах възможност да си се размотавам ежедневно. Излизах от къщи за по няколко часа, обикалях квартала и... зяпах – къщите, дърветата, облаците, хората. И нямаше как да не забележа, въпреки моята разсеяност, една жена, която всеки път, щом ме видеше, започваше да се кръсти и да си приказва нещо. Изчакваше ме да мина и после си продължаваше по пътя – до такава степен явно я притесняваше моята „болест“.

Един ден гледам, същата жена – стои на отсрещния тротоар на улицата и пак ме зяпа. Ама този път забравих да се притеснявам, а направо побеснях и тръгнах към нея. Обаче и тя тръгна към мен. И тъкмо да пробвам да кажа нещо, тя ме изпревари: „Извинявай, от няколко дни се опитвам да мина по тази улица и все не мога – заради кучетата. Може ли да мина заедно с теб, така по няма да ме е страх?“. Едва ли можете да си представите бурята от чувства, която се развилня у мен – то не беше изумление, то не беше облекчение, то не беше гняв към мен самата... Какво си мислех, а то какво било – кучета! Едва сега забелязах, че на ъгъла на улицата всеки ден се събираха комшийските кучета, които препречваха пътя на жената, едва сега си дадох сметка, че тя е гледала не толкова мен, колкото тях. И, виждайки ме всеки ден да минавам покрай кучетата, се е чудела как да ме помоли за помощ.

Оттогава с жената станахме приятелки. Често се размотаваме заедно. И тя вече не се страхува толкова от кучетата. Аз обаче все още не съм я попитала – защо ѝ беше нужно толкова много време, за да ми каже „Помогни ми!“.

Валентина Воденичарова

ТЕМА НА БРОЯ
посоките на човешката подкрепа

ВИЕ СТЕ НА ХОД

От срещата с Андреас Кьониг получихме най-различни отзиви, а 2-н Козарев написа и писмо до Кьониг, част от което ви предлагаме...

Скъпи Андреас,

Искрено съжалявам, че посещението ти в страната ни беше толкова кратко и не можях по време на срещата на 9 януари да отговоря на твоя въпрос, изпълнен с удивление и учудване – защо за толкова години в България е направено толкова малко?

Напротив, направено е **не толкова малко**, а трябва да се направи **още съвсем малко**. Как може изобщо да си помислиш, че е направено малко, като само за една – 1999 г., от изминалите три години, откакто ти разработи проектостратегия за равни възможности за хората с увреждания в България, нашето Народно събрание ратифицира Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни, Споразумение за опазване на прилепите в Европа, Споразумение за мигриращите водолюбиви птици от Африка и Евразия, Споразумение за опазване на китоподобните бозайници в Черно и Средиземно море и съседната акватория на Атлантическия океан. Виждаш ли – искам да кажа, че за държавата България такова животно като инвалид или човек с увреждане просто „нема“, както биха казали шопите у нас, а ти искаш да се приеме стратегия за равни възможности.

... Андреас, според мен твоята стратегия е много хубава, но нашият народ има една приказка – „вързал каруцата пред коня“. Искам да кажа, че първо е политиката, а после стратегията – тоест, политиката определя целите и задачите, определя „за

кого и какво искам да направя“. Докато стратегията определя стъпките и начините, за „да постигна целите и задачите на политиката“.

В разработената от теб стратегия, не знам кой и как я е чел, има едно изречение, което трябва да се запише с големи букви, та да го видят и тези, които си затварят очите пред фактите, а то е – **„Хората с увреждания не са в ползрението на обществото и това намира своя израз в липсата на достоверни данни както за техния брой, така и за социално-икономическите условия, в които живеят“**. Прав си. И досега е така. У нас няма валидна статистика, няма пълна информация за хората с увреждания, за самите тях и за условията, в които живеят. А именно тази информация е базата, върху която да се гради една държавна политика, за да се разработват и изпълняват стратегии. И какво се получава – всеки се грижи, но не знае за кого и с какво.

Преди по-малко от месец отидох в районната служба за социално подпомагане, за да си взема слухов апарат. Служителката, която се занимаваше с отпускането на техническите помощни средства, не знаеше не само колко хора с увреждания живеят на територията на общината, не само колко слухови апарата е отпуснала за 2000-та година, но и името си не знаеше и затова отказа да ми го съобщи. На въпроса ми – „Извинете, казвам се Страшимир Козарев, а вие как се казвате, каква длъжност заемате?“, тя отговори скромно – „Няма значение“. Е, какво можех да искам от човек, който дори не знае как се казва...

ЧЕСТИТА БАБА МАРТА, МИЛИ ЧИТАТЕЛИ!

Колкото и своенравна да е старата госпожа Марта, едва ли има някой, който да не ѝ се радва. След тежката зима, която преживяхме, вестителката на пролетта Баба Марта е още по-желана гостенка. Бъдете здрави и се усмихвайте повече!

- На 05.02.2002 г. Управителният съвет на Фонд „Рехабилитация и социална интеграция“ (ФРСИ) към Министерството на труда и социалната политика (МТСП) даде пресконференция.

От г-жа Кърковска, управител на ФРСИ, която представи в резюме дейността му, научихме, че бюджетът на Фонда за 2002 година възлиза на 13 млн лева. В сравнение с 2001 г., това е увеличение с 30%. Въпреки това средствата не покриват нужните 23 млн лева, за да се разпределят както следва:

- 12 млн лв за тестленти;
- 7 млн лв за слухови апарати;
- 4 млн лв за технически помощни средства.

В момента се оказва, че съществува конфликт между Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) и МТСП (ФРСИ) за това кой да изплаща тестлентите и глюкомерите за хората с инсулинозависим тип диабет. МТСП наскоро се опита да прехвърли тази отговорност към НЗОК, тъй като това са средства с лечебен и диагностичен характер и е логично да намерят място в пакета за лечебни дейности. Така, според г-жа Кърковска, биха се освободили средства за финансиране на проекти и програми на неправителствени организации на и за хора с увреждания.

Разбрахме, че с близо 2 млн лв от бюджета на ФРСИ се субсидират кооперациите на инвалидите и трудово-производителните кооперации.

С част от средствата на ФРСИ, според промените в Правилника за приложение на Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите, ще се плащат няколко нови услуги за хората с увреждания.

Еднократно 600 лв за адаптиране на жилището си могат да получат не всички хора с инвалидни колички, които се нуждаят от преустройство на дома си, а само онези, които имат доход на член от семейството до 88 лв (двукратният размер на гарантирания социален минимум).

Хората с увреден слух ще имат право на преводачи в рамките на 10 часа годишно, за което държавата ще плаща по 8 лв на час. За хората със зрителни увреждания се полага ползване на придружители не повече от 10 часа годишно, като за тази услуга държавата ще плаща по 5 лв на час. За тези нови услуги се предвиждат 500 хиляди лева. Още не са ясни критериите, по които ще се определя кой ще може да ползва

услугите, но се знае, че тези услуги ще се обвържат с договори между Съюза на слепите и Съюза на глухите.

За покупка и преустройство на автомобил за ползването му от хора с увреждания на крайниците щели да се отпускат по 1200 лв. Тук обаче условията са: собственикът да е с над 90 % намалена трудоспособност, доходите на член от семейство да не надвишават 88 лв, и той да... работи!? Разчетите за това били за 15 000 души по 1200 лв (което се равнява на 18 млн лева, освен ако г-жа Кърковска не се е объркала и да е казала 15 000 души вместо 15 000 лева).

(Още по темата четете в рубриката „Юридическа консултация“ – б.р.)

И сега да зададем част от въпросите, които не успяхме да поставим на пресконференцията...

1. След като в закона няма изискване хората с увреждания да работят, за да ползват тези придобивки, защо МТСП дописва нови условия в правилника за приложението му? (Да не говорим, че придобивките по закона трябва да имат точно такава цел – да улеснят хората с увреждания в търсенето им и намирането на работа.)
2. Предвидено е изискване за доход до 88 лв на член от семейството, а наложената практика е хората да плащат предварително от джоба си преустройството било на жилището, било на автомобила си. Как тези хора ще успеят да вложат авансово парите и да чакат, неизвестно докога, да им се възстановят вложените средства?
3. Защо няма предвидена нито стотинка за придружители на хора, ползващи инвалидни колички?

И още нещо. Някъде се губи логиката на изчисленията в бюджета на ФРСИ за 2002 г. Вместо нужните 23 млн лева (виж по-горе за какво), Фондът разполага с 13 млн лева. В разбивката пък на тези 23 млн няма и дума за субсидиите за специалните предприятия – около 2 млн лева, предвидените за новите услуги 500 хил. лева, предвидените за преустройствата на жилища 1,5 – 2 млн лева, за покупка и преустройства на автомобили – 18 млн (или 15 000) лева, не се знае какво е имала предвид г-жа Кърковска.

А здравата финасова логика е важна – независимо дали Фондът ще финасира проекти и програми за интеграция или ще си остане разплащателна каса...

Анета Георгиева

Снимка: Евгения Христова

Силата да признаваме човешките си ограничения

„Да Ви помогна с нещо?“ – чувам любезен глас на улицата до себе си. – „Не, благодаря!“ – бързам автоматично да отговоря аз. После неизбежно ме залива буря от противоречиви чувства – гордост, че успешно съм прикрила действителната си нужда от помощ, яд, че и този път нямах силата да я приема, недоумение – защо всъщност ми е толкова трудно да признавам това.

Така се случва, че аз имам физическо увреждане и някои неща в моето ежедневие ме затрудняват. Затова често ми се налага да прибегвам до помощта на други хора. Ежедневието непрекъснато ме изправя пред подобни ситуации. Понякога съм главният герой в тях, друг път съм просто наблюдател. Отнасях се с досада и негодувание към тази принуда, мислех си, че само хората с увреждания като мен имат такъв проблем. Разнообразните случки обаче, на които бях свидетел и които преживявах във връзка с моите физически ограничения, ме накараха да се замисля по-дълбоко върху голямата тема за помагането изобщо.

Питам се има ли човек, който никога през живота си да не е имал нужда от помощта на другото? И ако това наистина е невъзможно, тогава как търсим и приемаме помощ? Дали умеем да я предлагаме и оказваме, такава, каквато наистина е необходима, запазвайки самочувствието и достойнството на човека срещу нас? Защо понякога с лекота позволяваме да ни помагат, даже и да не ни е толкова необходимо, а друг път ни е трудно дори да си признаем, че ни е нужна помощ?

Трудни въпроси – сигурно всеки от нас има или пък търси своите отговори. Като че все по-рядко се замисляме какво се крие зад усърдието, с което се втурваме да помагаме на привидно по-безпомощни от нас хора, или пък зад упорития ни отказ да признаем нуждата от помощ.

Често, като имаме нужда от помощ, пред-

почитаме да си замълчим, да се затворим в себе си и с неимоверни усилия да демонстрираме пред другите добро физическо и психическо здраве, да покажем как се справяме сами, да покажем, че въпреки ограниченията се вписваме в стереотипа за щастие и благополучие. Струва ми се обаче, че така се опитваме да докажем предимно на себе си собствената си стойност и значимост, да си докажем, че сме силни, справящи се. Като че ли с признаването на нашите несъвършенства, ще принизим човешкото си съществуване и ще уроним и без това крехкото си самочувствие. (Тук изключвам онази категория от хора, чието самочувствие и достойнство се крепи на уменията да играят ролята на вечните онеправдани чрез „героичното“ си оплакване и отрицание на всичко, което ги заобикаля.)

И пак по тази причина се постига по-скоро обратен ефект – колкото по-неуверени и ограничени се чувстваме, толкова по-активно и напористо искаме да помогнем, да направим нещо вместо другите. В такива моменти вярваме, че наистина помагаме, че даваме на човека това, от което действително има нужда, чувствителни и състрадателни сме. И нерядко, за да въздъхнем облекчено: „Аз не съм чак толкова зле, ето, има хора и в по-тежко положение“.

Така че чии потребности обслужваме в действителност? Даваме ли си сметка как се чувства човекът, на когото помагаме? В стремежа си да бъдем полезни на някого, вероятно рядко ни минава през ум, че преди да направим каквото и да било за него, е добре да се поинтересуваме дали и как желае да му помогнем. Помощ, която не зачита достойнството, помощ, която нерядко обижда човек – по-добре да не я предлагаме. Защото претворява поговорката: „Вместо да изпишем вежди, вадим очи!“.

Умението да предложиш помощ е изкуство, равно на уменията да поискаш помощ. Често усилието за прикриване на слабостите и потребността от помощ коства на човека самота и неразбиране от другите.

Преди време с мой преподавател от университета в приятелски разговор споделих колко ми е трудно и неудобно да ангажирам непрекъснато другите със себе си, молейки ги за помощ. Вместо коментар той ми разказа следната история.

Било в зората на неговата младост. Като амбициозен и перспективен учен заминал на

специализация в чужбина при известен професор. Не разполагал с много пари. Бил разчел всичките си финанси, така че да му стигат за храната. Квартирата му я плащал университетът. На първата им среща, професорът (който подозирал, че има финансови затруднения) го попитал дали има нужда от пари. Той се смутил, благодарил за загрижеността, но категорично отказал каквато и да е помощ. Щял да се справи сам. Това, че омаловажава своите нужди, страшно разгневило професорът. Той го изгонил от кабинета си и му заръчал да се върне отново, когато се научи да уважава потребностите си и собствена си личност. „Защото – казал още професорът – как ще работиш с хора и ще градиш авторитет, когато сам не се цениш.“

Страшно ме впечатли тази случка, защото тя илюстрираше проблем, който имах и аз. Естествено, как можех да очаквам доверие и зачитане от околните, когато аз самата не се бях научила да разбирам и уважавам себе си. Оттогава станах по-смела. Опитвам се да бъда по-уверена и спокойно да искам помощ, когато ми е необходима. Уча се освен това и да не поемам отговорност вместо другите. Разбирам, че когато някой е решил да направи нещо за мен, то това и на него самия му носи усещане, от което има нужда. Значи ползата е взаимна.

Докато пиша тези редове, в съзнанието ми изникна неотдавнашен спомен. Много от читателите на бюлетина знаят, че в Консултантския център към ЦНЖ организирахме работа в групи. В една от групите, по време на почивката, се разговорихме с тиха, симпатична жена, много затруднена в придвижването си. Вече се бях срещала няколко пъти с нея и си имахме приказка. Този път тя беше много доволна. Сподели, че след като няколко пъти се прибирала прегладняла, за-

щото за нищо на света не би помолила някой да изтича да ѝ купи нещо за хапване, вече е намерила решение на проблема – носи си сандвич от къщи. Аз онемях. Жената беше смутена, но непоколебима. Не мога да я виня за това – това беше нейното решение. Така все още се чувстваше защитена и сигурна. Опитах се да ѝ кажа, че ако тя не се грижи за своите желания, едва ли някой друг би го направил по-добре от нея, но като че ли в този момент това изобщо не стигаше до нея.

Зная, че никак не е лесно осъзнаването на тези неща, особено когато човек има физически ограничения дори за елементарни ежедневни дейности. Колкото по-толерантни и загрижени сме към своите желания и възможности, толкова по-чувствителни и отговорни ще ставаме и към потребностите и желанията на другите. Вероятно така ще започнем повече да се замисляме за човека, нуждаещ се от помощ, преди да сме го задушили от грижи за неговото „благополучие“.

Да заявиш открито пред себе си, че не си съвършен, че не можеш сам да се справиш с всичко, че имаш нужда от помощ, е една голяма крачка към постигане на самоуважение. Защото да уважаваш потребностите си означава да уважаваш себе си, означава да уважаваш и другите. И тогава дори някой да отхвърли молбата ни за помощ, това няма да ни нарани чак толкова, няма да ни обезцени. Защото пътят, по който сме тръгнали, е друг – и той е път на постоянното познание за себе си и за хората около нас. Само така ще можем и да признаваме човешките си ограничения – а това вече ще означава, че сме силни.

Ваня Пандиева – психолог

ЕСЕ ЗА ВРАБЧЕ

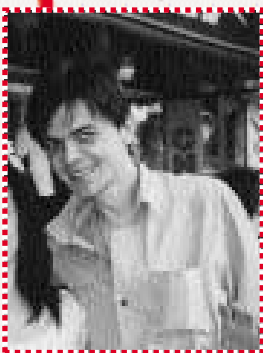
Когато бях малък, намерих на улицата едно премръзнало врабче. Прибрах го вкъщи. Нахраних го. То се стопли и весело подхвъркна. Тогава влезе котаракът и го откъсна. Останаха само няколко перца. Поплаках, а

после дълбоко се замислих – какво означава да помагаш? Какво е доброто и кой се нуждае от него?... Съвсем се обърках.

Година след това четох Радичков, а доста по-късно и Шулман*.

Ивайло Йосифов

* Лоурънс Шулман – американски психолог, преподавател в Института за социална работа в Бостън, САЩ

РАБОТАТА НА ОБЩЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ ПО ДОСТЪПНОСТ И СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ ТРЯБВА ДА Е ОСЕЗАЕМА

Златина Карова е общински съветник от 1999 г., председател е на Комисията по местно самоуправление, нормативна уредба и регионална политика. Юрист по образование. Има две малки дечица, синчето е само на 5 месеца. Тя е един от инициаторите за приемането на Наредбата за общодостъпна среда в

град София. Председател е и на Обществения съвет за достъпност и социална интеграция на хората с увреждания към Столичен общински съвет.

– Отскоро съществува Обществен съвет за достъпност и социална интеграция към Столичен общински съвет (СОС), на който сте председател. Как идеята за него беше възприета от общинските съветници?

– Преди време застъпих тезата, че в София не се обръща достатъчно внимание на хората с увреждания. Оттогава председателят на Столичния общински съвет препраща до нашата комисия всички проблемни въпроси, които касаят тази група хора. Така при мен попадна и предложението на Център за независим живот – София за създаване на Обществен съвет. Г-н Антоан Николов – председател на СОС – прегърна идеята, г-жа Елицина, която е общински съветник, също оказа активна помощ. Истината е, че цялата администрация на Столичен общински съвет помогна, никъде идеята не беше спряна, нямаше никакви пречки.

– Вие лично как оценявате съществуването на подобен съвет? Ще се окаже ли този тип сътрудничество между гражданство и местна власт най-добрият модел за общото правене на нещата?

– Занимавам се от дълги години с гражданското участие в местното самоуправление. Общественият съвет е много удачен като възможност управляващи и представители на граждански групи да се

занимават заедно с разрешаването на даден проблем. Само така нещата могат да стават както трябва. Иначе се губи връзката между управляващи и управлявани, обществото бива изключено от участие в реалните процеси – а това е недопустимо за една демокрация.

– Как е организирана оперативната работа на Съвета?

– Общественият съвет за достъпност и социална интеграция на хората с увреждания е сформирани като орган към Общинския съвет със статут на временна комисия. Работим по предварително изготвен дневен ред, като всеки от членовете може да включи свои въпроси в него. Тези въпроси се подават към нашия експерт юрист от местната комисия по нормативна уредба, а дневният ред се обявява поне седем дни предварително. Всеки член може да поиска извънредно свикване на Съвета по даден проблем – чрез председателя. Ако аз откажа, тогава извънредно заседание може да се свика по волята на една трета от членовете на Съвета. Сега ни предстои да приемем програмата и тогава ще имаме повече работа. Не ми се иска всичко да протича по наша инициатива. Ще ми се колегите от неправителствените организации да поставят повече въпроси.

– Какви ще са правомощията на Обществения съвет?

– Да дава становища. Най-силното му правомощие ще бъде програмата, която ще приемем – така общината ще се ангажира бюджетно – ще има и отчет за изпълнението ѝ. Гласът ни е съвещателен, доколкото всички докладни, които влизат на общинска сесия и касаят дори косвено работата и живота на хората с увреждания, ще бъдат разглеждани в Обществения съвет. Моите очаквания са все повече докладни на тази тема да бъдат подплатени с негови становища. Дали Съветът ще подкрепи или няма да подкрепи дадена докладна, ще говори много на колегите от администрацията и на съветниците. Така Общественият съвет ще се наложи в работата на общината като орган с тежест.

Големи са очакванията ни към програмата, като лично аз предпочитам в нея да има по-малко точки, но да са реално изпълними. Смятаме в края на годината да излезем с доклад какво сме свършили – и той да бъде отразен в медиите, така че цялото гражданство на столицата да бъде информирано за работата ни.

– *С какви въпроси ще се занимава Общественият съвет?*

– На двете минали досега заседания успяхме да запознаем участниците със свършеното дотук от СОС. Колегите не знаеха за 100-те хиляди лева, които гласувахме от фонда по приватизацията на общински обекти на всеки от районите. Това са единствените средства, с които общината разполага, за да осъществява по своя преценка инициативи, които не са обвързани с бюджета. Дадохме парите на всички райони, за да адаптират сградите си съгласно изискванията за достъпност. Това са стари сгради и не попадат в обхвата на наредбата. Занимавахме се с общинска фирма „Лозана“, с една добра идея на фирма „Трамкар“. Искат да закупят няколко нови трамвая, които да отговарят на изискванията за достъпност. Вече има един такъв експериментален, който Центърът за независим живот се ангажира да тества. Важно е Общественият съвет да даде становище, че одобрява и подкрепя това. Поискахме отчет как са изразходвани гласуваните миналата година 1 млн лева в изпълнение на наредбата за достъпност и се оказа, че по тях има остатък, който ще се боря сега да бъде включен в специално перо. На едно от заседанията поканихме зам.-кмета Иван Гечев, за да му подсаждем, че очакваме от него партньорство и обсъждане във всяка от фазите, доколкото основно той изпълнява наредбата като инвеститорски контрол и възложител на такива поръчки. Приоритет в тазгодишния бюджет ще бъдат най-вече транспортът, пътищата и съоръженията – и всичко, което ще се проектира, ще бъде съобразено с наредбата. Но когато се налага да правим ремонт или архитектурни промени на вече съществуващи сгради или примерно смяна на улично платно, ще се налага да търсим допълнителни средства за изпълнение на наредбата. Общината може да играе ролята и на работодател, и на социален регулатор, който да създава условия хората с увреждания

да живеят по-добре. Бихме се ангажирали с проблемите на безработицата сред тази група хора, със социалните им проблеми, с учебни програми за тях... въобще с всичко, с което Столична община може да подпомогне интегрирането им в обществото като равноправни негови членове. Разбира се, бюджетът за тази година е строго ограничен, но пари ще се намерят. Обмисляме и вариант да пренасочим към двата Обществени съвета, създадени досега, заделени бюджетни пари по различни програми, които са спрени.

– *Какво Ви мотивира да поемете този допълнителен ангажимент – председател на обществен съвет? Това е доброволна работа, която не носи нито пари, нито особен престиж като че ли...*

– С връзките граждани – местна власт се занимавам, защото ми харесва темата. Въобще не става дума за престиж, просто смятам, че така си върша работата както трябва. Много искам в България да има активно гражданско общество, което да защитава собствените си интереси. Аз лично си представям една нормална държава, един нормален град, където местната власт сама търси хората за съдействие. Защото според мен нещата трябва да стават с участието на хората, които ги ползват. Ние не познаваме добре живота на хората с увреждания и невинаги можем да предложим най-доброто решение. Затова аз приемам Съвета и като начин да науча много неща от самите хора – вслушвам се внимателно в тях, в думите им.

– *Като председател на Съвета, как смятате да избегнете капана на формалното съществуване? При подобни формирания това се случва често.*

– Винаги съществува такава опасност. Старая се да не го превръщаме в говорилня, да си вършим работата оперативно... ако се наложи, ще се събираме по-често. Разбрахме се всеки да си казва, ако не е доволен от нещо – но различия по важността на проблематиката нямаме. Ние всички – и като представители на партии, и като управляващи – сме длъжници на хората с увреждания. Не можем да излезем накрая и да им кажем: „Питате какво направихме за вас? Направихме един обществен съвет“. Това е несериозно... и немислимо. Целта е да се изградят добри основи за

сътрудничество. Аз след година и половина-две няма да съм общински съветник, но Общественият съвет ще го има и искам да оставя на следващия председател добри практики на общуване.

– *Какво въздействие могат да окажат гражданските организации, включени в Съвета?*

– Участието ще им помогне сами да решават проблемите си, като защитават интересите си на нужното място, пред хората, които имат влияние и власт да ги решават. Можем да привлечем някои неправителствени организации в програмите и дейностите, с които ние не можем да се справим. Те биха могли да ни помогнат, за да променим някои от нормативните си актове, които явно нарушават правата на тези хора и ги ограничават по някакъв начин – аз лично се ангажирам с това. Но моята цел най-вече е работата на Обществения съвет да бъде осезаема, защото това ще засили обществения интерес и в други области.

– *Какво е мнението Ви за дейността на Центъра за независим живот?*

– Познавах Центъра като организация, която работи в партньорство с общината. Но най-ярки са впечатленията ми покрай наредбата, когато сами инициирахте – получих вашите предложения като председател на комисията. Много сте бързи, много сте оправни и ориентирани към кого с какво предложение трябва да се обърнете. Екипът ви си е извоювал име на хора, които поставят нещата много на място и не допускат с тях да се злоупотребява. Обаче вече има и случаи, в които започнахте да бъдете удобни – когато се твърди, че нещо е консултирано с вас. ЦНЖ започва да се използва като параван и това вече е нещо, с което трябва да внимавате. А на Центъра желая много, много успехи.

– *Какво ще пожелаете на нашите читатели?*

– Най-вече ми се ще хората с увреждания да научат, че има такъв орган – Обществен съвет към СОС, да се обръщат към неправителствените организации и чрез тях да поставят и личните си проблеми. Това ще осигури на човека ангажиране на повече институции в решаването на проблема му. Желая на всички здраве, много късмет и да се чувстват уютно в София.

Интервюто взе Анета Георгиева

Състав на Обществения съвет за достъпност и социална интеграция на хората с увреждания към Столичен общински съвет

- Златина Карова, председател на Комисията по местно самоуправление, нормативна уредба и регионална политика към СОС (председател на Съвета)
- Лиляна Елицина, Комисия по здравеопазване и социална политика към СОС;
- Нисим Гершон, Комисия по градски транспорт и безопасност на движението към СОС;
- Николай Яръмльков, Комисия по градоустройство, строителство, архитектура и жилищно политика към СОС;
- Станислава Стоянова, Комисия по местно самоуправление, нормативна уредба и регионална политика към СОС;
- Владислав Кацарски, Съюз на слепите в България;
- Минчо Котев, Съюз на глухите в България;
- Пею Пеев, Съюз на инвалидите в България;
- Капка Панайотова, Център за независим живот – София;
- Диана Инджова, Център за психологически изследвания и психотерапия.

НОВОСТИ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

Малко преди Нова година бяха приети множество изменения в основни нормативни актове, засягащи правата на хората с увреждания. Поради ограничения обем на бюлетина няма да можем да ви представим пълен анализ и подробно обяснение на всички новости, но ще се опитаме да акцентираме на най-важните от тях. В следващите ни броеве и в нашата интернет страница периодично ще публикуваме ваши въпроси, предложения и коментари.

1. Промени в Кодекса за задължително обществено осигуряване (КЗОО)

Най-накрая бе решен проблемът с пенсиите за инвалидност поради общо заболяване. Нека да ви припомним за какво ставаше въпрос досега. Човек можеше да получи пенсия за общо заболяване (която е

значително по-висока от социалната пенсия за инвалидност), само ако има определен трудов стаж, натрупан **преди** увреждането. Това на практика лишаваше всички хора с увреждания, които са придобили увреждането от ранна детска възраст, да получат тази пенсия – защото колкото и стаж да трупаша след това, той беше придобит **след** увреждането. Получаваше се парадоксът, че човек с детска церебрална парализа, например, дори и да е работил 20 години, вземаше само социална пенсия и единственият му шанс да получи по-голяма по размер пенсия си оставаше само „да доживее“ пенсиониране по старост.

С промените в чл. 74 от КЗОО това се реши по много по-справедлив начин.

Право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 74.

(2) (Нова – ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Инвалидите по рождение и инвалидите с придобита инвалидност до постъпване на работа придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване при една година осигурителен стаж.

Промяната ще доведе до увеличаване на пенсиите на **всички** хора с увреждания, които са придобили увреждането си от деца и впоследствие имат поне една година осигурителен стаж. Разбира се, трябва да отговарят на изискванията за получаване на пенсия за общо заболяване (кои забо-

лявания са „общии“ и какви видове пенсии има можете да прочете в брошурата „Пенсии за инвалидност“, издание на ЦНЖ – София, 2001 г.). За целта те трябва да подадат молба до НОИ за отпускане на пенсия за общо заболяване и да приложат документ за придобит осигурителен стаж поне за една година. Ако човекът няма осигурителен стаж (не е работил) до момента, но впоследствие работи някъде най-малко една година, той също ще придобие право на такава пенсия.

Нека напомним, че когато човек придобие право на пенсия за общо заболяване, той ще може да получи и 25% от социалната пенсия (чл. 101, ал. 3 от КЗОО) – добавката, която придоби гражданственост под името „увеличение на пенсията с единнадесет лева“.

В някой от следващите броеве на бюлетина ще ви разкажем за възможностите да се намери работа, за стимулите за работодатели и за начините, по които човек може сам да се осигурява, за да придобие необходимия му трудов стаж.

2. Закон за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) – този закон замени изцяло досега действащия Закон за закрила при безработица и насърчаване на заетостта (ЗЗБНЗ). Това, което е важно да се отбележи, е, че отново са предвидени стимули за работодатели, които наемат на работа хора с увреждания.

Чл. 52. (1) На работодател с 50 и по-малко работници и служители, който наема на работа за срок не по-малък от 12 месеца безработни лица с трайно намалена работоспособност, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, въз основа на договора по чл. 30, ал. 6 се предоставят сумите за трудово възнаграждение и дължимите вноски за сметка на работодателя за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса за всяко лице за времето, през което е било на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) На работодател с повече от 50 работници и служители, който наема на работа над определения норматив по чл. 315 от Кодекса на труда за срок не по-малък от 12 месеца безработни лица с трайно намалена работоспособност, насочени от поделенията на

Агенцията по заетостта, въз основа на договора по чл. 30, ал. 6 се предоставят сумите за трудово възнаграждение и дължимите вноски за сметка на работодателя за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса за всяко лице за времето, през което е било на работа, но за не повече от 12 месеца.

Предстои да бъде приет Правилник за приложение на закона, в който се надяваме тези разпоредби да получат детайлно уреждане и наистина работодателите да могат да ползват предвидените стимули. Защото не е тайна, че при действието на стария ЗЗБНЗ Бюрата по труда не само че не предоставяха тази преференция, но често дори самите те не знаеха за тази законова възможност.

Нещо повече – в някои случаи се стигаше до парадокса да се отказва регистрация на хора с увреждания в бюрата по труда, да не се допускат до преквалификация, да не им се изплащат обезщетение за безработица, защото са „негодни за труд“. Дискриминацията се пораждаше от Преходните и заключителни разпоредби на ЗЗБНЗ, които определяха за безработен „физически и психически годно лице, което активно си търси работа“. И автоматически служителите по бюрата „решаваха“, че щом си „негоден“ за труд, то ти явно не можеш да попаднеш в категорията безработен!?

Сега изискването за „оценка“ на физическата годност отпадна и „безработен е всеки, който не работи, който активно търси работа и който има готовност да започне работа в двуседмичен срок от уведомяването му от поделението на Агенцията по заетостта“. Важно е да знаете това, както и че правото на труд е гарантирано и защитено от Конституцията на Република България (чл. 48 от КРБ). Поради тази причина **никой няма право** да ви откаже регистрация в Бюрата по труда само заради вашето увреждане, независимо колко процента е то.

3. Правилник за прилагане на Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ППЗЗРСИИ)

Дългоочакваните изменения в този Правилник вече са факт – и то какъв факт!? За разлика от козметичните промени в ЗЗРСИИ, които бяха направени в края на

март, то ППЗЗРСИИ наистина изненада с някои „революционни“ нововъдения. Който направо си „дописаха“ закона. Явно това е продължение на практиката с подзаконови актове да се променя изцяло логиката на закона, прикрита под разрешението „редът да се доуточни“. Със сигурност ще ви представим подробен коментар на направените промени в някое от нашите издания, тук ще се спра на нещата, които веднага grabват погледа.

3.1. В променения ППЗЗРСИИ вече си имаме „бланки“ за всички предвидени помощи и придобивки. Доскоро липсата на бланка беше вторият най-срещан мотив за отказ, след до болка познатото „няма пари“ – остава да видим дали най-накрая ще се намерят и пари.

3.2. В предишни броеве на бюлетина ви информирахме за тези многострадални придобивки – и особено за тънещите в мистицизъм помощи за покупка на МПС, помощ за преустройство на жилище и добавка за социална интеграция. Логично би било, след като вече си имаме бланка за помощ при покупка на МПС, да имаме и някакви „нови условия“ за получаването ѝ:

Чл. 51. (Изм. – ДВ, бр. 112 от 2001 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) Инвалидите с трайни увреждания, чието придвижване е затруднено, имат право на целева помощ за покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство в размер 1200 лв., ако месечният доход на член от семейството за последните 12 месеца е равен или по-нисък от двукратния размер на гарантирания минимален доход.

(2) Инвалидите с трайни увреждания получават целевата помощ по ал. 1, ако отговарят и на следните допълнителни условия:

- 1. да са на възраст от 7 до 65 години;**
- 2. да имат определена от ТЕЛК (НЕЛК) или РЕЛКК (ЦЕЛКК) над 90 на сто трайно намалена работоспособност или трайно ограничена възможност за социална адаптация;**
- 3. да са работещи или учащи се;**
- 4. да не са ползвали финансови облекчения за внос на лично моторно превозно средство.**

Не може да не се направи коментар на тези **нововъдения**, особено като се сравнят с досега действалия режим. Та какво се

оказва:

Правото вече е само за хора с първа група инвалидност, респективно с над 90% загубена работоспособност. Досега право имаха всички хора, **независимо от групата**, ако попадаха в списъка на заболяванията, позволяващи да се внесе без мито МПС.

Появи се и възрастова граница – от 7 до 65 години.

Фиксира се един абсолютно занижен минимум на доходите и една сравнително голяма сума на отпусканата помощ. За справка – досега помощта можеха да получават **всички**, а съобразно дохода им, сумата, която се изплащаше, беше в различни размери.

Точка 4 е неясна – „да не са ползвали финансови облекчения“? Финансово ли е облекчението по освобождаване от мито? Явно се слага още една бариера пред нуждаещите се.

И като капак, за да не се промъкне някой през ситото на „помощите“, се слага изискването „да са работещи или учащи се“!? Защо? Защото неработещите нямат затруднения с придвижването ли? Защото неработещите нямат право на компенсиране на дефицита ли? Или защото на МТСП е **много добре известно**, че работещите хора с увреждания с загубена работоспособ-

ност над 90% са малко? Или защото им е известно, че минималната работна заплата е 100 (сто) лева и надвишава двукратния размер на минималния гарантиран доход?

Толкова е срамно всичко това, толкова са **очевидни** напъните да отменим един и без друго неработещ текст със законотворчески запъртъци. И още малко ще задържа вниманието ви.

3.3. В новите чл. 53 а и 53 б са предвидени целеви помощи за ползване на жестоми-мичен превод и на придружител – съответно за хората с увреден слух и увредено зрение. Няма да коментирам размера на помощта, нито предвидените 10 (десет) часа на **година** за придружител.

Но не мога да не попитам нещо друго – какво значи „**Целевата помощ по ал. 1 се изплаща от фонд „Рехабилитация и социална интеграция“** чрез териториалните структури на Съюза на слепите в България“ (чл. 53 б, (2))? Значи ли това, че ако аз съм незрящ човек, за да ползвам тази „помощ“, трябва да стана задължително член на Съюза на слепите в България?

И последен въпрос – знаят ли законотворците от МТСП какви ги натвориха?!

Камен **Костакиев**
юридически консултант

ЗАКОНЪТ И НИЕ

На 24. 12. 2002 година се проведе първата среща на Консултативния съвет за изработване на Проектозакон за равнопоставеност на хората с увреждания в България.

Любезен домакин на срещата, в която взеха участие представители на законодателната и изпълнителната власт, както и организации на и за хора с увреждания, беше Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

На тази първа среща трябваше да станат ясни начинанието, което подемаме, ролята на Консултативния съвет и, разбира се, трябваше да приемем правила за работа. А ето някои от акцентите.

Целта на едногодишното начинание е осъществяване на широк консултативен процес за изработване на нова нормативна уредба за равнопоставеност на хората с увреждания, като очакваните резултати са: Да се постигне участие на всички заинтересовани страни в публични дебати по

политическата рамка за равнопоставеност на хората с увреждания;

Да се постигне съгласие за основополагащите принципи на политиката и за типа специализиран закон;

Да се постигне разработване на проекти на специализиран закон, на промени в други закони и предложения за подзаконовни актове, които гарантират ефективно прилагане на закона.

Преглед на четири национални законови рамки, които формират политиката в страни от Европа и Америка – Великобритания, САЩ, Холандия и Швеция;

В края на срещата участниците приеха принципно предложените правила на работа. Следващата среща на Консултативния съвет ще се състои в края на февруари и на нея ще се обсъждат принципите за оценка на увреждането.

Повече информация и пълната стенограма от срещата можете да намерите на адрес www.cil-bg.org

Красивата млада дама с нежното име Офелия, която ще срещнете в Кошера, е човекът, който знае всичко, свързано с различните обучения за клиентите на Консултантския център. Големият интерес към обученията ме накара да я попитам за едно експресно интервю и май се получи...

– Какви са постиженията през изминалата година по обученията на Центъра – колко хора се включиха, каква беше обратната връзка с тях?

– Програмата претърпя доста промени: в направленията на дейностите, в целите, които се преследват, в начините на работа въобще. Имахме възможност да работим усърдно и удовлетворихме много от желанията на клиентите. Темите, които предложихме, бяха в областта на търсенето и намирането на работа, чуждите езици, бизнес-инициативата и юридическата проблематика. Темите търпяха развитие и след всяка група клиенти предлаганата програма се обогатяваше и ставаше все по-добра! Всичко това, разбира се, стана възможно по няколко причини. Подобрехме контактите с клиентите, опростихме процедурата по проследяване на групите и по включване на желаещите в обучения. Експериментирахме различни пътища за контакт с клиенти и за уточняване потребностите от обучения. Организирахме и т.нар. фокус групи – за да си изясним желанията на клиентите ни. Практическата полза от обученията е индивидуална за всеки клиент, но ето все

пак няколко цифри: над 15 човека започнаха работа, над 10 човека реализираха своя частна инициатива. И това е само част от постигнатото на обученията.

– Какво ново при вас – какви обучителни курсове ще предложите тази година на нашите клиенти?

– Планираме да представим на клиентите си една почти изцяло обновена обучителна програма, която да е максимално съобразена с потребностите на хората, но продължаваме да очакваме предложения за нови теми за обучения от клиентите, от техните близки и от всеки, който има интерес в тази област. Няма да изменим, разбира се, на утвърдилите се до този момент курсове, на тях нашите клиенти могат да разчитат през цялата година. Предвидили сме обаче повече лични срещи преди включването в група за обучения.

– Ти самата какво научи за времето, през което си при нас – за хората с увреждания, за себе си, а защо не и за света, в който живееш?

– Като нов човек в екипа научих, че едно е да можеш, друго е да знаеш, трето е да убедиш колегите си, а съвсем друго е всичко това да се реализира по първоначалната идея! Научих и че хората с увреждания не са от друга планета, а са носители на мъдрост и житейска сила. Продължавам да вярвам, че живея в Wonderful world, въпреки тоталните опити на всичко наоколо да ме изненада с обратното. За себе си пък научих, че няма да мога да се примиря с факта, че „светът е несправедлив“!

– Кой беше най-трудният момент за теб през изминалата година?

– Най-трудната задача за изминалата година, свързана с работата ми, беше да убедя Камен Костакиев за повече обучения от серията „Вашите права“... беше по-трудно дори от опитите да породя доверие у Лили – нашият програмен координатор – към някои уж налудничави идеи, които ни хрумваха в движение.

– В какво вярва Офелия?

– Вярвам в това, че хората са изначално добри – и това, че се случва да са част от гадни ситуации, е по-скоро съвкупност от случайности, отколкото зла умисъл. Вярвам, че всеки човек има право на възможност във всяко отношение – било то да из-

бере нова професия или да осъществи различен контакт с друг човек. Вярвам, че щастието на човека се крие в отношенията с другите хора, в хармонията.

– Какво ще пожелаеш на нашите читатели?

– Повече спокойствие и повече усмивки. Пожелавам им да ги сподоби музата на инициативата и на стремежите!

Ако сте пропуснали изключително важните дати от месец февруари, за да се възползвате от обученията, които ви предложихме, не повтаряйте тази грешка и през март! Заявете своето участие в обученията, свързани с вашите права, лично – като отидете в Консултантския център, който се намира на бул. Христо Ботев № 36 – или пък като се обадите на телефони 95151 66 и 952 09 86.

И така...

На 14 март темата на обучението е **Законът за защита, рехабилитация и социална интеграция** – ще получите конкретна и точна информация за нормативната уредба, която може да ви бъде

ползна в ежедневието и в специални ситуации.

На 21 март темата на обучението е новата **Наредба за експертиза на работоспособността**. Ако се включите в това обучение, ще научите много за процедурите, свързани с ТЕЛК-решенията, за бюрократичната система и начините за справяне с проблемите, които тя създава. Ще имате възможност да зададете въпросите, които ви вълнуват, и със сигурност ще получите компетентен отговор от юристите на Центъра.

Затова – потърсете ни!

Водещ на обученията е **Камен Костакиев** – юридически консултант на ЦНЖ.

НАЙ-ВАЖНО Е ДА ВЛАГАШ ДУША В РАБОТАТА СИ,

казва Теодор – нашият консултант-обучител. За кратко време той успя да направи страхотен екип от хора, които дори не се познаваха – хора, които трябваше да се посветят на нелеката задача да обучават други хора в принципите на самоорганизирането и не само... А Ани, Нела, Павел и Стефан са хора, които наистина влагат душа в работата си. За тях, за екипната работа и, колкото и да е чудно – апостолството, си говорим с Теодор в промеждутъка на двата обучителни модула за групи и организации на хора с увреждания.

– С какво те привлече идеята да обучавате лидери на организации на хора с увреждания в принципите на независимия живот, в начините за самоорганизиране по места?

– Това е прекрасна възможност да се занимавам с организационно консултиране и организационно развитие – неща, които са ми присърце. Исках да се пробвам – да видя какво ще стане.

– Доколкото знам, обучението е разделено на няколко модула, като първият вече отмина – какво целяхте и успяхте ли?

– Трябваше да запознаем хората с философията на независимия живот и освен това искахме да им помогнем да придобият някакви умения за привличане на съмишленици. А дали се получи, ще разберем съвсем скоро, защото на колегите от екипа предстоят консултации по места.

– А колко хора успяхте да привлечете – от кои краища на страната?

– През първия така наречен обучителен цикъл, който се състои от пет модула, усилията ни ще са насочени към организации на хора с увреждания от Югоизточна България. И наистина успяхме да привлечем доста организации от тази част на страната.

– А хората готови ли са за това, което им предлагате – като философия, като практики? Имам предвид става ли ясно за какво иде реч?

– И аз имах такива притеснения, но през цялото време си повтарях, че от нас зависи да кажем, да обясним нещата така, че хората да ни разберат. Мисля, че до голяма степен ни разбраха, постигнахме ня-

какво споделено разбиране. Колегите се справиха много добре. Разбира се, има още какво да се желае – разбирането е само част от цялата работа. Предстои много практика, за да се превърне разбирането в истинско действие.

– А доколко на хората е близка тази идея, доколко те са готови да работят за нея?

– Това със сигурност ще го разберем по-нататък. Те приемат идеята за социалния модел на инвалидността – или, по-общо казано, за независимия живот – като нещо ново, нещо в известен смисъл различно. Медицинският модел наистина е доминиращ – това се вижда и се чува на такива срещи. Имам предвид най-вече думите, които хората използват, за да опишат живота си, взаимоотношенията си с другите, работата си. Думите са много важни, а се оказва – като тръгнем например от настоящата употреба на думата „инвалид“ – че им е трудно е да „превключат“, да започнат да употребяват вместо „инвалид“ друга дума, например човек. Повечето от хората го разбират, но е необходима практика, време – това просто не става бързо.

– А теб лично нещо изненада ли те?

– Изненадах се приятно от това, че участниците бяха много отворени към новите неща, които им представяме. Очаквах повече съпротива.

– Аз пак ще те върна към хората, с които работите – не им ли звучи малко като утопия това, за което им говорите. Те вероятно нямат принципни възражения, но сигурно ви казват: „Да, това е прекрасно, това е по-доброто, но то не може да се случи при нас“...

– Ние не се стремим да ги убеждаваме в нищо. Искаме да ги улесним максимално в това да разберат и да видят другата гледна точка, другата перспектива – за да могат сами да направят избор. Човек може да направи добър съзнателен избор само когато има няколко възможности. Наистина, когато им показахме две американски филмчета, имаше реплики от рода – „да, тези неща са много хубави, но...“. Сега се сещам, че един от участниците ме изненада, като попита защо не направим такива филмчета и за България – според него и тук има такива примери.

– Какво престои оттук нататък?

– Най-близкото събитие по отношение на обучителната програма са консултациите по места. Колегите ще тръгнат като апостоли (засмива се – б. р.) по организациите в страната, за да разберат как се справят с домашните задачи, които им дадохме в края на нашите първи срещи. Веднага след това ни очаква и вторият обучителен модул, който е посветен на разработването на проекти.

– Доколкото разбирам, с колегите работите доста добре – как успяхте да го направите, вие сте толкова различни, а на някои вероятно за първи път им се налага да се занимават с това?

– Радвам се, че работя с хора като Ани, Павката, Нела и Стефан – те са много добри в това, което правят. В началото бях загрижен за екипа как ще се сработим. Едно от нещата, които ни свършиха работа, беше да направим виртуална група, така че да можем да си общуваме по интернет. Това е възможно най-лесният и бърз начин да се сработим. Другото нещо, което правим, е да се срещаме толкова често, колкото е възможно (защото Павката е от Добрич), да обсъждаме нещата и най-важното – да взимаме заед-

но решенията. Мисля, че в нашия екип се получава. Всеки от нас се чувства въвлечен в целия процес на работа.

– А относно апостолството – необходими ли са някакви специални качества, за да си апостол в днешно време, или просто това се научава?

– Качества са нужни за всяка една работа – много неща обаче могат да се научат. А относно „апостолството“ в днешно време – необходимо е наистина да се овладеят някакви инструменти за организационно консултиране, но истински важното е, че колегите са достатъчно мотивирани, че влагат душа в работата си. И това като че ли е най-голямата връзка с образа на апостолите...

Павел:

За да можеш да обучаваш други хора, ти самият трябва да си готов непрекъснато да се учиш. Смятам, че това е много важно, за да стане човек добър обучител. А не е лека задача да обучаваш хората как да се самоорганизируют, да ги убедиш, че обединяването на общите им усилия за решаването на конкретни проблеми на общността, в която живеят, е важна стъпка към постигане на по-добър начин на живот. Самият аз, обучавайки други хора в принципите на самоорганизирането, се опитвам да ги преосмисля и да ги използвам в ежедневието си. Имах обаче притеснения, че хората ще бъдат скептично настроени по отно-

шение на възможностите на гражданските организации да влияят на общественото развитие и да провокират промени. За моя изненада, по време на обучението в Казанлък срещнах много ентузиазирани хора, които наистина могат да бъдат граждански лидери. Мисля си, че ентузиазмът е изключително ценен нематериален ресурс. А хората, които срещнах, са наистина оптимистично настроени, те имат желание да се променят и да търсят решения. И ми се иска в края на обучението участниците да бъдат много по-уверени в собствените си възможности, да могат по-свободно да експериментират, да намират по-лесно съмишленици.

КОЙ, КОГА, КЪДЕ

Гражданската мрежа, работата в мрежа или „мрежуването“ е също нещо толкова ново и непознато, каквото беше интернет-пространството преди време. А работата в мрежа наистина може да бъде нещо изключително полезно – особено в момент, когато повечето граждански сдружения у нас тепърва прохождат, имат ограничени ресурси и почти никакъв опит.

Това и още много други неща се опитахме да си кажем на първата среща за мрежата, която се случи в София на 30 януари 2002 г. в хотел „Родина“ и на която се събрахме над 40 неправителствени организации от страната, които работят по проблемите на хората с увреждания. А дойдохме с много въпроси, с различни очаквания, но всички имахме смътното усещане, че сме участници в нещо важно, че именно ние поставяме началото на „СПОДЕЛЕНОТО ПРОСТРАНСТВО НА МРЕЖАТА“.

На тази първа по рода си инициатива участниците трябваше да се запознаят с изключително новия, но много ефективен начин на работа в гражданския сектор – работата в мрежа. И разбрахме, че докато при йерархичната и бюрократична организация на работа решенията се вземат централизирано и има ограничен и контролиран достъп до информацията, то при работата в мрежа участниците са независими и връзките между тях се установяват доброволно и са плод на споделени цен-

ности и интереси. Тези връзки се поддържат от търсенето и предлагането на ресурсите на автономните организации.

И нещо съвсем практично – повечето от участниците подписаха и меморандум, според който ще работят за оказване на въздействие върху правителството и Народното събрание за изработването и приемането на нов Закон за равнопоставеност и равни права на хората с увреждания, за промяна на държавната политика в сферата на социалните услуги и други.

(Още по темата можете да прочетете в специалната притурка на бюлетина.)

Приятелю, вече имате възможност да четете бюлетина и в електронен вариант. Затова е нужно само да отидете в интернет-страницата на Центъра за независим живот – София, на адрес www.cil-bg.org. Разбира се, там ще намерите и почти всички издания на Центъра, актуална информация за това какво правим и... посетете тази страница – очакват ви изненади.

Консултантски център към ЦНЖ – София предоставя услуги за независим живот на хора с физически увреждания в трудоспособна възраст от град София. За да ползвате услугите на консултантите ни, заповядайте при нас – бул. Христо Ботев № 36, вход от ул. Солунска, или ни потърсете на телефони 951 51 66 и 952 09 86. Адресът на електронната ни поща е cil-cc@bitex.com.

За ваше улеснение търсете Жени, която бързо ще ви ориентира как да стигнете до това, което ви интересува.

novib

С финансовата подкрепа на Холандската организация за международно развитие и сътрудничество – Новиб
Financed by the Netherlands Organisation for International Development Cooperation – Novib

Отговорен редактор:

Валентина Воденичарова

Без-отговорни редактори:

Анета Георгиева

Вера Младенова

Предпечат и печат:

Офис Маркет ЕООД

Тираж 1000.

Разпространява се

безплатно.

Център за независим живот

София 1000, ул. Гургулят № 2
тел./факс: (02) 98 98 857, 98 11 548,
98 05 839, e-mail: cil@bitex.com,
www.cil-bg.org